

III ikgadējā Starptautiskā konference
vardarbības pret bērnu novēršanai

„Bērna aizsardzība sistēmu mijiedarbībā”

2012. gada 29. novembris, Rīga

III ikgadējā Starptautiskā konference vardarbības pret bērnu novēršanai „Bērna aizsardzība sistēmu mijiedarbībā”

Konferenci organizē nodibinājums “Centrs Dardedze”

Organizatoriskā komiteja

Vadītāja: Laura Pirsko

Laila Balode, Agnese Megne, Agnese Sladzevska, Laura Kornete - Januševičiene, Ginta Švekere, Lieta Krūmiņa, Ilze Bartkeviča, Zaiga Lasmane

Konference tapusi, pateicoties

- ASV vēstniecībai Latvijā;
- Rīgas domes Labklājības departamentam;
- EK Daphne III programmas ietvaros īstenotajiem projektiem - “Māja bez vardarbības ikvienam bērnam” un “ESI atbalstošs, NEVIS vardarbīgs! Pozitīva audzināšana laimīgiem bērniem”;
- EK Tiesiskuma, brīvības un drošības ģenerāldirektorāta programmas “Pamattiesības un pilsonība” projektam “Bērna kā cietušā aizsardzība un sociālpsiholoģiskā palīdzība”;
- OAK Fonda finansētam projektam “Bērība bez vardarbības - labāka bērnu tiesību aizsardzības sistēma Austrumeiropas valstīs”;
- Konferences tiešraide internetā skatāma pateicoties XpressHD.

Maketētāja: Laura Bulmere

Nodibinājums “Centrs Dardedze”	4
Priekšvārds	5
Konferences dienas kārtība	6
2012. gada pagodinājuma raksti profesionāļiem	8
I Par darba mūža ieguldījumu vardarbības pret bērnu novēršanas jomā	8
II Par ieguldījumu zinātniskajā darbā vardarbības pret bērnu novēršanas jomā	8
III Par ieguldījumu normatīvā regulējuma pilnveidošanā vardarbības pret bērnu novēršanas jomā	9
IV Par ieguldījumu dzīves vietas rehabilitācijas attīstībā vardarbības pret bērnu novēršanas jomā	9
V Par ieguldījumu krīžu centra attīstībā vardarbībā cietušiem bērniem	9
VI Par aktīvu darbību starpprofesionālā komandā vardarbības pret bērnu novēršanas jomā	10
VII Par ieguldījumu preventīvā darba attīstībā vardarbības pret bērnu novēršanas jomā	10
VIII Par radošu risinājumu atrašanu novatorisku ideju realizēšanā vardarbības pret bērnu novēršanas jomā	10
IX Par finanšu līdzekļu piesaisti palīdzības sistēmas attīstībai vardarbības pret bērnu jomā	11
X Par brīvprātīgo darbu vardarbības pret bērnu jomā	11
Pētniecisko darbu konkurss <i>Natrix album</i>	12
Konferences prezentāciju kopsavilkumi un runātāji	14
Problēmsituācijas apraksts	14
Starptautiskā pieredze	15
I sesijas “Vardarbības pret bērnu atklāšana un rīcība” prezentāciju kopsavilkumi un runātāji	17
II sesijas “Vardarbības pret bērnu novēršana” prezentāciju kopsavilkumi un runātāji	21
„Centra Dardedze” mājas lapas	27
Sociālā kampaņa „Esmu mazs – saudzē mani!”	28

Nodibinājums "Centrs Dardedze"

Nodibinājums "Centrs Dardedze" (Dardedze) ir nevalstiska organizācija, kuras darbības pamatā ir mērķis pasargāt bērnus no vardarbības. Mūsu vīzija sakņojas pārliecībā, ka ikvienam bērnam ir tiesības būt mīļam, pasargātam, cienītam un uzklautam, tādēļ Dardedzes komandai rūp bērnu drošība ģimenē, skolā un ārpuskolas aktivitātēs, aprūpes institūcijās, internetā un sabiedrībā kopumā.

Mēs strādājam pie tā, lai vardarbība nenotiktu, bet gadījumos, ja vardarbība ir notikusi, piedāvājam profesionālu palīdzību un konsultācijas. Mēs ticam, ka izglītojot sabiedrību, sniedzot savlaicīgu atbalstu cietušajiem un veicinot sabiedrības izpratni, ir iespējams pasargāt bērnus no vardarbības.

Dardedzes komanda:

- **Nodrošina konsultācijas** - bērniem, kas saskārušies ar vardarbību, un viņu ģimenēm.
- **Izstrādā un realizē preventīvas programmas** ar mērķi izglītēt un pasargāt bērnus no vardarbības;
- **Veic pētījumus, analizē normatīvos regulējumus**, apkopo pieredzi un jaunākās metodes; publicē materiālus un brošūras;
- **Nodrošina apmācības un seminārus** kā nozares speciālistiem, tā vecākiem, kā arī **veicina bērnu līdzdalību lēmumu pieņemšanā**.

Gaiša bērnība, drošs pamats nākotnei!

Nodibinājums „Centrs Dardedze”
Cieceres 3a, Rīga, LV-1002
67600685, 29556680
info@centrsdardedze.lv
www.centrsdardedze.lv

facebook.com/CentrsDardedze
draugiem.lv/CentrsDardedze
twitter.com/CentrsDardedze

Priekšvārds

Šodien, tiekoties konferencē „Bērna aizsardzība sistēmu mijiedarbībā”, priecājamies par katru dalībnieku, runātāju un organizatoru, jo, tikai mums visiem kopā darbojoties, šī diena mums katram būs īpaša, izaicinoša un vērtīga.

Jau trešo gadu mēs nākam kopā, lai runātu par jautājumiem, kas rūp ikvienam speciālistam, kad strādā bērnu tiesību aizsardzības jomā. Jau trešo gadu draudzīgi plecu pie pleca par ikdienas profesionālajiem izaicinājumiem ir gatavi runāt psihologi, sociālie darbinieki, sociālie pedagogi, policisti, skolotāji, veselības aprūpes darbinieki, teorētiķi un praktiķi, politikas veidotāji un tās īstenotāji. Jau trešo gadu mūsu skaits pieaug un mēs Dardedzē ticam, ka tas ir tādēļ, ka speciālisti, kas darbojas šajā jomā, vēlas zināt aizvien vairāk, lai palīdzētu aizvien labāk.

Šodien teiksim lielu paldies un sniegsim pagodinājuma rakstus tiem dažādu jomu speciālistiem, kas darījuši varbūt nedaudz vairāk kā amata aprakstā noteikts, kas ar patiesu sirds degsmi iesaistījušies vardarbības pret bērnu mazināšanā. Šodien arī īpaši atzīmēsim tos, kas savus pētniecības darbus veltījuši vardarbības kā sociālas parādības izziņai un pētīšanai.

Konferences organizatoriskās komitejas vārdā, novēlu Jums satūrīgu un intensīvu darba dienu, kuras gaitā būs iespēja ne tikai uzzināt jaunu informāciju par vardarbības ietekmēšanu un mazināšanu, sadarbojoties dažādu profesiju pārstāvjiem, bet arī satikties ar līdzīgi domājošiem cilvēkiem, apstāties ikdienas skrējienā, lai dalītos priekā ar kolēģiem par viņu sasniegumiem un vienkārši atpūstos.

Dr. psych. Laura Pirsko
„Bērna aizsardzība sistēmu mijiedarbībā”
Organizatoriskās komitejas vadītāja

III ikgadējā Starptautiskā konference vardarbības pret bērnu novēršanai

„Bērna aizsardzība sistēmu mijiedarbībā” 29.11.2012.

Dienas kārtība

9.00-10.00	Reģistrācija un kafijas pauze	
	Atklāšanas ceremonija	
10.00-10.20	Ieva Jaunzeme Labklājības ministrija, valsts sekretāre Inese Švekle Rīgas domes Labklājības departaments, direktore Anna Estrina ASV vēstniecība, vicekonsule Andris Bērziņš Latvijas Bērnu fonds, vadītājs	
10.00-12.00	10.20-11.00 Agnese Megne, Laila Balode Centrs Dardedze	Pagodinājuma rakstu pasniegšana un konkursa <i>Natrix Album</i> laureātu apbalvošana. Apsveikums.
	11.00-11.20 Centrs Dardedze	Centrs Dardedze: pieredze un izaicinājumi.
	Problēmsituācijas apraksts	
11.20-11.40	Aivita Putniņa, LU docente, sociālantropoloģe	Bērnu aizsardzības sistēmu mijiedarbības problemātika.
11.40-12.00	Indra Gratkovska, TM Krimināltiesību departamenta direktore	Plānotās izmaiņas normatīvajā regulējumā saistībā ar ES direktīvas ieviešanu.
12.00-13.00	Pusdienu pārtraukums	
	Starptautiskā pieredze	
13.00-14.00	Mimi Strange, JANUS centrs, direktore (Dānija)	Atjaunojošais taisnīgums un kaitējoša seksuāla uzvedība: Eiropas perspektīva.
13.00-15.00	14.00-14.30 Robija Adlere – Tapija EMDRIA, psiholoģe, institūta koordinatore (ASV)	Visu pasaules bērnu aizsardzība un izglītošana.
	14.30-15.00 Židre Arlauskaitē Paramos vaicams centrs, programmas „Nākamais solis” vadītāja (Lietuva)	Programmas <i>Nākamais solis</i> sociālemocionālo prasmju apguvē bērniem realizācija.
15.00-15.30	Kafijas pauze	

	Paralēlās sesijas	
	I sesija Vardarbības pret bērnu atklāšana un rīcība Laura Pirsko/Laila Balode	II sesija Vardarbības pret bērnu novēršana Laura Kornete-Januševičiene
15.30-15.50	Seksuālā vardarbībā cietušo bērnu noplatināšanas prakse Latvijā. Laura Ceļmale, Centrs Dardedze, juriste	Pētījums Mazu bērnu tiesību aizsardzības sistēmas izvērtējums. Zane Linde - Ozola, LU, zinātniskā asistente Mediķu iesaistes iespējas vardarbības pret bērniem novēršanā, Limbažu pieredze. Gunta Ozola, Limbažu slimnīca, galvenā ārste, ģimenes ārste
15.50-16.10	Cietušo bērnu retraumatizācija starpinstitucionālajā sistēmā. Evita Lipe, Valsts Policijas koledžas Humanitārā katedra, vadītāja Ritma Kursīte –Nimante, Valsts Policijas koledžas Humanitārā katedra, asistente	Vardarbībā ģimenē cietušo bērnu un jauniešu rehabilitācija institūcijā kopā ar ģimeni. Modelis. Aelita Ziemele, Allažu Bērnu un ģimenes atbalsta centrs, vadītāja
16.10-16.30	Tiesu medicīniskās ekspertīzes problemātika. Dagnija Bērziņa, Valsts tiesu medicīnas ekspertīzes centrs, tiesu medicīnas eksperte	Bērns izglītības sistēmā - problēmas un risinājumi no vecāku skatu punkta Kristīne Dūdiņa, Latvijas Vecāku forums, www.berniemdraudzigs.lv, redaktore
15.30-17.30	16.30-16.45 Kurš vainojams bērnu seksuālā izmantošanā internetā? Raitis Egļītis, VBTAI, referents-psihologs Dace Landmane, VP Rīgas reģiona pārvaldes Kriminālpolicijas pārvalde, vecākā inspektore	Resursi informatīvi izglītojošu un atbalsta pasākumu vecākiem nodrošināšanai. Ramune Anspoka, Juta Bumbiere, Daina Džiluma, Marija Morozova, Kristīne Jozauska, Ilze Bartkeviča, Dace Miškina, Laura Kornete-Januševičiene Centrs Dardedze, speciālisti
	16.45-17.00 Mātes pagātnes traumatiskie notikumi, traumas simptomi un sākumskolas vecuma bērnu uzvedības īpatnības. Viktorija Maškanceva, Ludzas novada Sociālais dienests, psiholoģe	
	17.00-17.15 Emociju attīstības programma (10-12 gadu veciem bērniem ar vieglu garīgo atpalicību) – vardarbības intervences programmas sastāvdaļa. Inese Granta, Dzirciema speciālā internātpamatskola, psiholoģe Guna Svence, RPIVA, psiholoģijas maģistra studiju programmas direktore	
	17.15-17.30 Uz pierādījumiem balstīts sociālais darbs – izaicinājumi un sasniegumi. Sandra Nikolajeva, Viesītes novada pašvaldība, sociālā darbiniece Laila Balode, Centrs Dardedze Konsultāciju daļas vadītāja	
17.30-17.45	Kafijas pauze	
17.45-18.45	Foruma teātra metodes izmantošana vienaudžu savstarpējās vardarbības mazināšanai. Ilze Zariņa, Agnija Bistrova, Centrs Dardedze	

2012. gada pagodinājuma raksti profesionāļiem, kas snieguši lielu ieguldījumu vardarbības pret bērnu novēršanas jomā

I Par darba mūža ieguldījumu vardarbības pret bērnu novēršanas jomā

Liēna Reinberga, Kandavas novada bāriņtiesas priekšsēdētājas vietiece

Liēna Bāriņtiesā strādā kopš 1997. gada. Viņa ir pieredzes bagāta speciāliste, kura no sirds sniedz kvalificētu palīdzību un padomu, un nekad nevienam to nav atteikusi. Satiekoties rodas pārliecība, ka Liēna ir savā vietā un zina visu lietu secību. Ar savu enerģisko rīcību, gādību, centību, mīlestību, atsaucību un sirsnību iemantojusi cilvēku atzinību. Aptaujājot iedzīvotājus, kuri ir meklējuši palīdzību pie Liēnas Reinbergas, cilvēki saka, ka galvenais, kas viņus parasti pārsteidz ir iejūtība, atsaucība un laipnā attieksme. Nenovērtējams ir Liēnas darbs ar aizbildņu un audžuģimenēm. 1996. gadā, kad Latvijā tika izveidotas bāriņtiesas, Kandavas novadā bija tikai dažas aizbildņu ģimenes. Šobrīd novadā ir 44 šādas ģimenes. 2005. gadā novadā radās pirmās audžuģimenes un šobrīd novadā tādās ir 85.

Liēna vienmēr uzsver pārējiem bāriņtiesas locekļiem, ka viss labais, tāpat kā viss sliktais sākas ģimenē. Pats svarīgākais un dārgākais ģimenē ir bērni. Bērni ir mūsu nākotne, mūsu dzimtas turpinājums. Bērni ir arī mūsu ikdienas darba prioritāte, labi zināmas lietas, bet ikdienā vienmēr sev atgādināsim Mātes Terēzes teiktos vārdus „Labais, ko tu dari šodien, rīt tiks aizmirsts, tomēr dari labu.”

Bāriņtiesas darbiniekiem, un līdz ar to arī Liēnai, ir nenormēts darba laiks. Ja ir problēmas ģimenē un atskan policijas, kaimiņu vai kādas citas personas telefona zvans, vienalga, kurā diennakts stundā tas būtu, Liēna nekavējoties dodas uz norādīto adresi, lai noskaidrotu situāciju un izvērtētu bērna drošību.

II Par ieguldījumu zinātniskajā darbā vardarbības pret bērnu novēršanas jomā

Laura Pirska (Dr.psych.), „Centra Dardedze” izglītības programmu vadītāja

Psiholoģijas zinātņu doktore klīniskajā psiholoģijā, šobrīd Latvijas Universitātes Pedagoģijas, psiholoģijas un mākslas fakultātes Psiholoģijas nodaļas docente.

Laura Pirska piedalījusies vairāku nozīmīgu pētījumu tapšanā, kas saistīti ar vardarbību pret bērnu. Kā nozīmīgākos pētījumus varētu minēt: „Iedzīvotāju attieksme pret vardarbību pret bērniem”, „Vardarbība pret bērnu namos dzīvojošiem bērniem”, „Piesaistes stila saistība ar uzvedības traucējumiem un bērnu vecāku vardarbības pieredzi”.

Lai veicinātu uz pierādījumiem balstītas prakses ieviešanu, Laura Pirska paralēli akadēmiskajam darbam aktīvi darbojas tādās profesionālās organizācijās kā Latvijas Kognitīvi – biheiviorālo psihoterapeitu biedrībā, Latvijas ģimenes psihoterapeitu biedrībā un jau vairākus gadus vada Latvijas klīnisko psihologu biedrību.

III Par ieguldījumu normatīvā regulējuma pilnveidošanā vardarbības pret bērnu novēršanas jomā

Līvija Liepiņa (Mg.iur.), Labklājības ministrijas, Bērnu un ģimenes politikas departamenta direktore

Līvija vairāk kā 10 gadus veicinājusi normatīvā regulējuma pilnveidošanu bērnu tiesību aizsardzības jomā. Strādājusi gan Valsts bērnu tiesību aizsardzības centrā, Bērnu un ģimenes lietu ministrijā un tagad Labklājības ministrijā. Viņas vadības stils ir vērst uz iniciatīvas veicināšanu un atbildības uzņemšanos pašiem darbiniekiem, vienlaikus nepieciešamības gadījumā, tiek sniegti vērtīgi norādījumi. Tiek atbalstīts uz rezultātu vērstis darbs, ilgtspējīgu un nestandarta risinājumu meklēšana, situācijas risināšana pēc būtības, nevis formālā uzdevumu izpilde. Darbinieki novērtē viņas spēju akceptēt viedokļu plurālismu un augsto tolerances līmeni. Viņa izstrādājusi MK “Audžuģimenes noteikumus”, vairākus grozījumus Bērnu tiesību aizsardzības likumā un MK noteikumus “Adopcijas kārtība”. Bez tā visa Līvija ir apveltīta ar milzīgu gribasspēku, neatlaidību, pozitīvu skatu uz dzīvi un labu humora izjūtu!

IV Par ieguldījumu dzīves vietas rehabilitācijas attīstībā vardarbības pret bērnu novēršanas jomā

Ērika Gintere (Mg.paed.), Pāvilostas novada psiholoģe

Ērika Gintere Pāvilostas novadā nodrošina psiholoģisko palīdzību un aktīvi darbojas bērnu aizsardzības jomā, piedāvājot radošus risinājumus sociālās sistēmas pilnveidē. Ērika ir arī Liepājas Universitātes lektore. Viņa nekad neatliek darāmo uz pēdējo brīdi - darbu plāno rūpīgi, kas sekmē kvalitatīvu sociālo saskarsmi. Svarīgi ir tas, ka Ērika prot veidot emocionālo kontaktu ar dažādiem cilvēkiem - vecākiem, speciālistiem un bērniem. Kopīgi ar dienesta darbiniekiem organizē dažādas izglītojošas pēcpusdienas. Sociālais darbs nav viegls darbs, tajā ir daudz ciņu, tā vienmēr ir mazliet fronte. Ērika palīdz rast risinājumus, kas klientam neliek apgriezt kājām gaisā visu dzīvi, bet gan veikt nelielas, toties vērtīgas izmaiņas. Ir svarīgi būt pozitīvi noskaņotam un iedvesmot, dot cerību, ka viss mainīsies. Ērika pie bērniem ir gaidīta un bērniem patīk veikt dažādus viņas uzdotos uzdevumus. Uzticības personu kustība ir sākusies nevis ar kādu likumu vai rīkojumu, bet ar vienkāršu un sirsnīgu cilvēku iniciatīvu, apliecinot, ka mīlestību vairo varam mēs katrs.

Ir prieks strādāt kopā ar Ēriku, jo ir saņemts atbalsts un iedrošinājums darbu darīt arī tālāk. Pagodinājuma rakstu Ērika Gintere ir godprātīgi nopelnījusi ar savu neatlaidīgo darbu.

V Par ieguldījumu krīžu centra attīstībā vardarbībā cietušiem bērniem

Dace Uzulēna (Mg.soc.d.), Dobeles novada pašvaldības sociālā darbiniece

Dace Uzulēna strādā Dobeles novada pašvaldībā no 2001. gada 1. jūlija, kur veic sociālās darbinieces amata pienākumus Dobeles novada Sociālā dienesta Sociālo pakalpojumu centra Ģimeņu atbalsta centrā. Ir ieguvusi maģistra izglītību sociālajā darbā. Dace ir profesionāle savā darbā, saprotoša, empātiska, izpalīdzīga, ar labām prasmēm strādāt komandā. Ir izveidojusi Dobeles novadā starpprofesionāļu komandu darbam ar ģimenēm ar bērniem. Pie Daces vērsas daudzi

darba kolēģi, lai saņemtu metodisku konsultāciju par psihosociālo darbu un atbalstu darbā ar ģimenēm. Pašlaik aktīvi vada sociālo darbu ar grupām ESF finansētajā projektā "Ģimeņu atbalsta centra attīstība „trijās programmās: „Bērnu emocionālā audzināšana”, „Uzvedības korekcijas programma augsta sociāla riska ģimeņu vecākiem”, „Jauno māmiņu apmācība”.

VI Par aktīvu darbību starpprofesionālā komandā vardarbības pret bērnu novēršanas jomā

Sigita Kļiedere, Saulkrastu sociālā dienesta sociālā darbiniece darbam ar ģimenēm un bērniem

Sigita Saulkrastu sociālajā dienestā strādā kopš 2009. gada. Pirms tam Sigitai bija ilgstoša darba pieredze misijā „Pakāpieni” ar jaunajām māmiņām un šī pieredze lieti noder darbā. Sigita ir atvērta visam jaunajam un progresīvajam, saredz iespējas un ievieš savā darbā novitātes. Strādājot ar sarežģītām lietām, kas saistās ar bērnu vardarbību, Sigita profesionāli risina problēmas, prasmīgi piesaistot institūcijas, lai noteiktu pašu optimālāko jautājumu risinājumu un atbilstošu lēmumu pieņemšanu. Sigita ir prasīga pret sevi un pret saviem kolēģiem jautājumos, kas saistīti ar bērnu vardarbību. Sigitai ir augstākā profesionālā sociālā darbinieka/sociālā pedagoga izglītība. Izglītošanās procesā Sigita saredz iespēju pilnveidot savu profesionalitāti, kas atvieglo praktisko darbu ar bērniem, jauniešiem un ģimenēm, padarot to loģisku un pārredzamu.

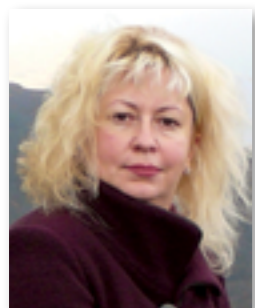
VII Par ieguldījumu preventīvā darba attīstībā vardarbības pret bērnu novēršanas jomā

Maija Apīne, sociālais pedagogs Āgenskalna sākumskolā

Maija ir pieredzes bagāts sociālais pedagogs Āgenskalna sākumskolā. Vienmēr atsaucīga sadarbībā ar izglītojamajiem, viņu vecākiem, skolas pedagogiem un administrāciju. Uzklauša katra bērna priekus un bēdas. Maija ir entuziasma pilna un uzņēmīga. Regulāri organizē un vada preventīvos pasākumus vardarbības pret bērniem novēršanas jomā, par ko guvusi pelnītu atzīību no bērnu vecākiem. Organizē izglītojošus pasākumus gan bērniem, gan vecākiem. Ilgus gadus sadarbojas ar „Centru Dardedze”. Lielu uzmanību velta sevis izglītošanai - apmeklē kursus, seminārus, gūtās atziņas izmanto darbā.

VIII Par radošu risinājumu atrašanu novatorisku ideju realizēšanā vardarbības pret bērnu novēršanas jomā

Laimdota Kancāne (Mg. Psych.), sociālā darbiniece Jēkabpils sociālā dienesta Atbalsta nodaļā ģimenēm ar bērniem

Jēkabpils Sociālajā dienestā jau 12 gadus strādā sociālā darbiniece Laimdota Kancāne. Mūsu Laimdotai ir raksturīgs milzīgs enerģijas krājums. Atbalsta nodaļā ģimenēm ar bērniem no vardarbības cietušie klienti ir izdalīti atsevišķā grupā un darbs ar tiem tika uzticēts Laimdotai, kā speciālistam ar zināšanām, augstu empātijas līmeni, prasmi veiksmīgi komunicēt un pārliecināt, sniegt emocionālu atbalstu, iedrošināt uz pārmaiņām, motivēt uz sadarbību. Šo grupu veido gan sievietes, gan bērni, kuri cietuši no savu tuvinieku vardarbīgas rīcības. Bērns ir cietējs vienmēr, gan tad, kad tiek fiziski vai morāli ietekmēts, gan tad, kad vēro, kā cieš viņa mamma. Bērniem, kas cietuši no vardarbības, ir iespējams saņemt to, kas ir paredzēts likumdošanā: drošs patvērumš

Ģimenes atbalsta centrā, sociālā rehabilitācija institūcijā vai dzīves vietā, taču Laimdota grib darīt vairāk. Lai nepieļautu jaunas vardarbības izpausmes, viņa aktīvi strādā ar bērnu vecākiem, gan varmākām, gan cietušajiem. Paturot prātā, ka bērnam var palīdzēt tikai stipra un sevī pārliecināta mamma, Laimdota organizē un vada atbalsta grupu māmiņām ar mērķi paaugstināt viņu pašapziņu, veicināt personības pilnveidošanos un dzīves kvalitātes uzlabošanu.

Jau sesto gadu viņa vada vasaras nometnes dažāda vecuma bērniem no Sociālā dienesta klientu ģimenēm, dodot iespēju interesanti un saturīgi pavadīt brīvo laiku, nostiprināt veselību, apgūt jaunas prasmes un iemaņas.

Mēs ļoti novērtējam Laimdotas attieksmi pret darbu, iniciatīvu un apņēmību vienmēr apgūt kaut ko jaunu sociālajā darbā.

IX Par finanšu līdzekļu piesaisti palīdzības sistēmas attīstībai vardarbības pret bērnu jomā

Eva Sāre - Aizsilniece, “Valdardze” valdes priekšsēdētāja

Eva ir “Centra Valdardze” valdes priekšsēdētāja. Jau sesto gadu Eva Sāre – Aizsilniece, ar milzīgu enerģiju un entuziasmu, sekmīgi vada krīžu centru Valmieras pilsētā. Evai ir apbrīnojamas darba spējas un šķiet, nekā „Valdardzē” nenotiek bez viņas ziņas! Apbrīnojama ir viņas spēja piesaistīt finansējumu, rūpējoties par plašās mājas uzturēšanu un pakalpojumu daudzveidību. Krīžu centrā, kurā palīdzību saņem bērni, kuri cietuši no vardarbības, katru dienu ir jauni izaicinājumi – gan profesionāli, gan tīri sadzīviski. Dusmās izsperti caurumi sienās, nolauzti rokturi, saplēstas rotallietas un citas problēmas, taču Eva spēj atrast veidu, kā lielo ēku uzturēt nevainojamā kārtībā, zibenīgi novēršot visus bojājumus un padarot māju sakoptu un mājīgu! Evu nevar nepamanīt sociālo pakalpojumu sistēmā, viņa panāk to, kas citiem nav izdevies!

X Par brīvprātīgo darbu vardarbības pret bērnu jomā

Evija Daņilova, Valsts Policijas Galvenās Kriminālpolicijas pārvaldes Starptautiskā sadarbības biroja Operatīvās koordinācijas un informatīvā nodrošinājuma nodaļas vecākā inspektore un „Drosme Draudzētis” brīvprātīgā

Evija ne tikai atbildīgi veic savus darba pienākumus, un paspēj audzināt divus brīnišķīgus bērnus, bet paralēli tam - jau divus gadus ir aktīvs brīvprātīgais darbinieks „Centra Dardedze” programmā „Drosme Draudzētis”. Evija savā jau tā steidzīgajā un rosīgajā ikdienā ir spējusi atrast laiku, lai brīvprātīgi dotos uz Rīgas skolām, kur skolēniem interesantā un saistošā veidā vadītu nodarbības par vienaudžu savstarpējo vardarbību. Evija ir novadījusi gandrīz 50 nodarbības 5.-9. klašu skolēniem, piedaloties Foruma teātra sesijā, attīstot skolēnos empātiju un rosinot uz tādu vērtību kā iecietība, cieņa, sapratne un godīgums popularizēšanu pusaudžu vidū. Evija ir palīdzējusi organizēt un vadīt brīvprātīgo apmācības, un vienmēr ir bijusi klāt programmai svarīgos un atbildīgos brīžos.

Esam no sirds priecīgi par Evijas pienesumu mūsu programmai un ar lepnumu varam teikt, ka Evija ir mūsējā - lieliska un neatņemama Dardedzes sastāvdaļa, kura ar milzumu lielu un atbildīgu drosmi draudzētis nesavīgi un pozitīvi maina jaunās paaudzes attieksmi vienam pret otru.

Konferences prezentāciju kopsavilkumi un runātāji

PROBLĒMSITUĀCIJAS APRAKSTS

Bērnu aizsardzības sistēmu mijiedarbības problemātika.

Aivita Putniņa (Dr. phil.)

Priekšlasījumā apkopoti pētījuma "Mazu bērnu tiesību aizsardzības sistēmas izvērtējums" dati un secinājumi par tiesību aizsardzības sistēmas funkcionēšanu Latvijā. Pētījumā tika organizētas reģionālas diskusijas ar jomas speciālistiem, kuru rezultāti parāda, ka tiesību sistēmas kvalitatīva funkcionēšana ir iespējama ar spēcīgas koordinējošas institūcijas pilnvarošanu un sadarbības veicināšanu reģionu līmenī. Vienlaikus problēmas rada dienestiem pieejamo resursu nevienlīdzība reģionos, bērnu tiesību atšķirīga prioritizācija pašvaldībās, kā arī pārreģionu un

pārvalstu institūciju sadarbība, sniedzot atbalsta pēctecību un bērnu tiesību ievērošanu migrējošām riska ģimenēm.

Aivita Putniņa. Sociālantropoloģe, šobrīd Latvijas Universitātes Humanitāro zinātņu fakultātes Antropoloģijas katedras programmu direktore, kā arī LU Bioētikas un biodrošības centra vadītāja. Izglītību Aivita ir ieguvusi Vitauta Dižā Universitātē Kauņā un Kembridžas Universitātē Lielbritānijā, kur 1999. gadā ieguva filozofijas doktora grādu sociālajā antropoloģijā. Kopš tā laika darbojusies kā eksperte dzimtes līdztiesības, integrācijas politikas u.c. jautājumos. Konsultējusi un lasījusi lekcijas tādām nevalstiskajām organizācijām kā Resursu centrs sievietēm „Marta”, Latvijas Lauku sieviešu apvienība, Latvijas Vecmāšu asociācija u.c. Aivita ir veikusi pētījumus par vardarbību ģimenē un vardarbības ģimenē novēršanas rīcībpolitikas izvērtējumu, reproduktīvās veselības politikas un situācijas izvērtējumu, dzimtes līdztiesības jautājumiem, sievietēm un vīriešiem pārvaldībā u.c. tēmām.

Plānotās izmaiņas normatīvajā regulējumā saistībā ar ES direktīvas ieviešanu.

Indra Gratkovska (Mg. iur.)

2011.gada 17.decembrī stājās spēkā Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2011/92/ES (2011. gada 13. decembris) par seksuālas vardarbības pret bērniem, bērnu seksuālas izmantošanas un bērnu pornogrāfijas apkarošanu, un ar kuru aizstāj Padomes Pamatlēmumu 2004/68/TI (turpmāk - direktīva). Saskaņā ar direktīvas 27.panta 1.punktu direktīvas ieviešanas termiņš ir 2013. gada 18. decembris. Direktīva ir izstrādāta ar mērķi uzlabot esošo Eiropas Savienības normatīvo regulējumu cīņai ar seksuālu vardarbību pret bērniem. Direktīva aizstāj

Pamatlēmumu 2004/68/TI, jo tajā ir pārņemts un uzlabots šī Pamatlēmuma regulējums. Tāpat arī direktīvā ir iekļauti atsevišķi Eiropas Padomes Konvencijas noteikumi un papildu elementi, kas nav iekļauti nedz Pamatlēmumā, nedz Konvencijā. Direktīva nosaka minimālos standartus attiecībā uz noziedzīgu nodarījumu sastāviem un sankcijām attiecībā uz seksuālu vardarbību pret bērniem, bērnu seksuālu izmantošanu, bērnu pornogrāfiju un uzmākšanos bērniem seksuālos nolūkos. Tāpat arī tajā ir paredzēti preventīvi pasākumi un pasākumi cietušo tiesību aizsardzībai. Regulēti ir arī tādi jautājumi kā, piemēram, kriminālbildības noilgums, pornogrāfiska satura tīmekļa vietņu likvidēšana vai bloķēšana un nosacījumi attiecībā uz cietušā bērna daļību kriminālprocesā. Ar direktīvu tiek ieviesti noteikumi, lai pastiprinātu minēto noziegumu novēršanu un tajos cietušo aizsardzību. Lai nodrošinātu direktīvas ieviešanu nacionālajos normatīvajos aktos, Tieslietu ministrija 2012. gada 20. martā ir izveidojusi darba grupu, un līdz šim brīdim notiek aktīvs darbs pie direktīvas normu atbilstības

nacionālajiem normatīvajiem aktiem izvērtēšanas, īpaši pie krimināltiesību jautājumiem un jautājumiem, kas skar atbalsta pasākumus cietušajiem.

Indra Gratkovska. Kopš 2003. gada 2. janvāra strādāju TM dažādos amatos, Krimināltiesību departamentu vadu kopš tā izveidošanas 2007. gadā. Departamenta darbības mērķis ir izstrādāt stratēģiju un politiku krimināltiesību, kriminālprocesuālo tiesību, kriminālsodu sistēmas un citu publisko tiesību jomā, kā arī organizēt šo politiku īstenošanu.

STARPTAUTISKĀ PIEREDZE

Atjaunojošais taisnīgums un kaitējoša seksuālā uzvedība: Eiropas perspektīva.

Mimi Strange (Mg. psych.)

Cietušais tiekas ar likumpārkāpēju izlīguma sanāksmes gadījumos, kad bērni/pusaudži ir seksuāli izmantojuši citus bērnus. Incests māsu un brāļu starpā: piesaiste, seksuāla vardarbība un izlīguma sanāksmes. Bērni/pusaudži, kas demonstrē kaitējošu seksuālu uzvedību pret jaunākajiem brāļiem un māsām. Tikšanās starp likumpārkāpēju un cietušo apskatīta kā daļa no intervences un šo bērnu/pusaudžu terapijas. Šī ir holistiska pieeja, kas vērsta uz cietušo un tā vajadzību atpazīšanu, ar mērķi apzināt uz citiem — cietušā un varmākas ģimenēm — atstāto

ietekmi vai kaitējumu. Sevišķi māsu un brāļu incesta gadījumos šī metode ir spēcīgs dzinulis iespējamai atjaunojošā taisnīguma pieejas izmantošanai un potenciāli veselīgāku turpmāko attiecību veidošanai starp nepilngadīgo varmāku un tā māsu vai brāli, kā arī līdzeklis traumu dziedēšanai ģimenē kā vienotā veselumā. Šī pieeja ir paredzēta arī, lai palīdzētu bērnam/jaunietim atgriezties uz veselīgas seksuālās attīstības ceļu. Tiks prezentēti un apspriesti šīs metodes izmantošanas rezultāti Dānijas izlases kopā, kurā iekļauti 230 bērni vecumā no 4 līdz 18 gadiem (25% gadījumu incests māsu un brāļu starpā). Tāpat kā ārvalstu pētījumos, Dānijas izlases kopas analīzes rezultātā iegūtie dati liecina, ka brāļu un māsu incesta gadījumos vardarbība ir nopietnāka, ilgstošāka un biežāka salīdzinājumā ar pārējiem seksuālās vardarbības gadījumiem. Turklāt vardarbības sākumā upuri ir gados jaunāki. Tikšanās starp varmāku un upuri ir iedarbīgs terapeitisks līdzeklis māsu un brāļu incesta gadījumos, kuru var piemērot ģimenei kā vienotam veselumam un tā var palīdzēt veicināt pozitīvu piesaistes veidošanos.

Mimi Strange (Mimi Strange). JANUS centra direktore, sertificēta zinātņu maģistre psiholoģijā, specializējusies psihoterapijā un supervīzijā. Pieredze klīniskajā darbā, pētnieciskajā darbā, lekciju lasīšanā un apmācību vadīšanā šādās jomās: seksuāla vardarbība pret bērnu, vardarbīga uzvedība bērnu/pusaudžu vidū (Dānijā un citās valstīs), kā arī rakstu autore par šīm tēmām. Dānijas tīkla, kurā iesaistītas klīnikas, kas izmanto atjaunojošo taisnīguma pieejas darbā ar seksuālas vardarbības gadījumiem, biedre.

P.E.A.C.E: Visu pasaules bērnu aizsardzība un izglītošana: starpdisciplinārs modelis bērnu labklājības nodrošināšanai.

Robija Adlere Tapija (Dr. psych.)

Kaut arī bērnu labklājības nodrošināšanas praksi ietekmē un virza vairākas nozares, visaptveroša prevencijas, intervences un terapijas ietvara izveidei nepieciešams visu sabiedrības locekļu ieguldījums. Vispārēja uzmanība jāpievērš lēmumu pieņēmēju, pakalpojumu sniedzēju un plašas sabiedrības izpratnes un atbildīguma veicināšanai attiecībā uz problēmām, kas saistītas ar sliktu izturēšanos pret bērniem, un tās mērogiem. Valstīm jāaicina visi pilsoņi — sākot no politiskajiem

līderiem un beidzot ar ģimeni — iesaistīties kopējā bērnu aizsardzības darbā un jāparedz ātri īstenojamas un nozīmīgas sekas tiem, kas nodara kaitējumu bērniem. Jāpieņem likumi, kas visus sliktas izturēšanās pret bērniem gadījumus padarītu par pretlikumīgiem un noteiktu visaptverošas stratēģijas normu un standartu ieviešanai bērnu aizsardzības jomā. Starpdisciplinārām profesionāļu komandām, kuru uzdevums ir novērst sliktu izturēšanos pret bērniem, jāapmainās ar informāciju un jāsadarbojas, lai uzlabotu visas bērnu dzīves jomas. Jāievieš izglītojoši pasākumi, lai uzlabotu pirmsdzemdību aprūpi, bērnu audzināšanu un aprūpi, izglītojošas un kopienas aktivitātes, katram bērnam nodrošinot iespēju attīstīties. Integrējošām veselības aprūpes sistēmām jāseko mātei un bērnam, lai sniegtu bērniem vislabākās izredzes veselīgai dzīvei. Īpaši apmācītām daudznazaru komandām jāveic uzraudzība un jānodrošina intervence riska grupu interesēs, kā arī jārada visaptveroši rīcības plāni, lai atgrieztu bērnus uz veselīgas attīstības ceļa. Šajā seminārā tiks sniegts īss pārskats par ieteikumiem integrētas, starpdisciplināras pieejas izveidei, lai uzlabotu visu bērnu nākotni.

Psiholoģe **Robija Adlere – Tapija (Robbie Adler-Tapia)** ar klientiem strādā jau 25 gadus. Viņa ir specializējusies darbā ar bērniem, kas piedzīvojuši traumu un viņu ģimenēm. Paralēli šim darbam Robija Adlere Tapija strādā ar policistiem, ugunsdzēsējiem, ātrās palīdzības darbiniekiem - to dienestu cilvēkiem, kas ikdienas darbā saskaras ar bērniem, kas piedzīvo ārkārtas situācijas. Kā EMDR HAP apmācību vadītāja, EMDR institūta koordinatore, konsultante un sertificēta terapeite, sarakstījusi grāmatu un vairākus rakstus par EMDR (Eye Movement Desensitization and Reprocessing - desensibilizācija un traumu pārstrāde ar acu kustībām) izmantošanu terapijā ar bērniem.

Programmas „Nākamais solis” sociālemocionālo prasmju apguvē bērniem realizācija.

Židre Arlauskaite (Mg. psych.)

Sociāli - emocionālās prasmes ir nozīmīgas veiksmīgai cilvēka eksistēšanai. Parasti tās iegūstam mājās no vecākiem. Taču pašlaik dzīve ir tik aktīva un haotiska, ka vecāki bieži vien pazaudē paši sevi, tādejādi nespējot bērniem nodrošināt šīs prasmes. Otra iespēja tās iegūt ir skola. Visi mēs ejam skolā un katram mums ir skolotājs. Skolotājam, starp visiem pārējiem uzdevumiem, ir iespēja mācīt bērnam arī sociāli - emocionālās prasmes. Programma “Nākamais solis” ir instruments skolotājiem, lai palīdzētu bērniem kļūt veselīgiem un veiksmīgiem cilvēkiem, kā arī pārvarēt dažādas dzīves situācijas.

Židre Arlauskaite (Zydre Arlauskaite) ir psiholoģe - psihoterapeite, beigusi Viļņas universitāti. Kopš 1996.gada strādā Bērnu atbalsta centrā vardarbības pret bērnu jomā, kur vada apmācības un konsultē klientus. Kopš 2004. gada koordinē programmu “Nākamais solis”.

Piezīmes

I sesijas “Vardarbības pret bērnu atklāšana un rīcība” prezentāciju kopsavilkumi un runātāji

Seksuālā vardarbībā cietušo bērnu nopratināšanas prakse Latvijā.

Laura Ceļmale (Mg. iur.)

Šobrīd spēkā esošie LR normatīvie akti samērā vispusīgi aizsargā nepilngadīga cietušā intereses – ieviesta speciāla procesuālā kārtība nopratināšanai, iespējama cietušā nopratināšana ar psihologa starpniecību, katrai atkārtotai nopratināšanai nepieciešama izmeklēšanas tiesneša atļauja. Tāpat mūsu valstī kopumā ir izveidotas astoņas speciālās nopratināšanas telpas. Tomēr, cik efektīva ir šo normu realizācija? Pētījuma ietvaros apkopotī dati par nepilngadīgo cietušo nopratināšanas praksi 2009. – 2011. dzimumnoziedzumu lietās. Pētījuma mērķis ir konstatēt, cik efektīvi spēkā esošā normatīvā bāze tiek ieviesta un pielietota praksē pirmstiesas izmeklēšanā un lietas izskatīšanas laikā tiesā. Tāpat pētījumā apkopotī un analizēti dati par kriminālprocesu ietvaros veiktajām ekspertīzēm un pieprasītajiem psihologu atzinumiem.

Laura Ceļmale. 2003. gadā absolvējusi Latvijas Universitātes Tiesību zinātņu fakultāti. Izstrādājusi bakalaura darbu par nepilngadīga cietušā nopratināšanas īpatnībām un praksi Latvijas Republikā. 2009. gadā ieguvusi maģistra grādu tiesību zinātnē Rīgas Stradiņa universitātē. Strādājusi Latvijas evaņģēliski luteriskajā baznīcā par juristi, aizstāvējusi maģistra darbu par tēmu „Garīgais personāls un darba tiesības”. Kopš 2011. gada Dardedzes juriste. Precējusies, ģimenē aug trīs bērni.

Cietušo bērnu retraumatizācija starpinstitucionālajā sistēmā.

Evita Lipe (Mg. psych.),
Ritma Kursīte - Nīmante (Mg. psych.)

Praksē ir vērojami gadījumi, kad bērnu traumatiski ietekmē notikuma izmeklēšanas process un ar to saistīto pasākumu process. Nozīmīga ir ne tikai policijas darbinieku sākotnējā saskarsme ar cietušo bērnu procesā, nopratināšanas un citu izmeklēšanas darbību laikā, bet arī citu iesaistīto speciālistu loma, piemēram, medicīnas darbinieku

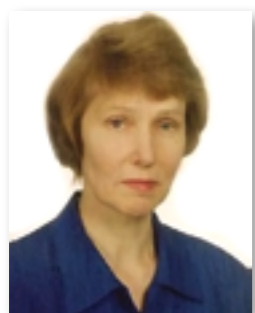
rīcība ekspertīžu veikšanas laikā, sociālo un izglītības iestāžu darbinieku attieksme. Daudz tiek diskutēts par speciālistu atbildību vardarbības gadījumu izmeklēšanā, taču notikuma atjaunošanas procesā ir iesaistītas arī citas personas - vecāki, kaimiņi, skolas biedri – sabiedrība, kura iekļauj šo bērnu. Speciālistu nepārdomāti lēmumi un pieļautās kļūdas saskarsmē ar bērnu var veicināt nopietnas sekas bērna tālākajā dzīvē. Piemēram, bērna pēctraumas psiholoģisko seku pastiprināšanās vai aktivizēšanās, viktimizācijas riska palielināšanās, atsacīšanās sadarboties ar tiesībsargājošām instancēm utt. Pamatojoties uz citu valstu pieredzi, tiek piedāvāti vairāki ieteikumi, lai novērstu retraumatizāciju. Ir izstrādātas vadlīnijas iesaistītajiem dalībniekiem, speciālas mācības retraumatizācijas mazināšanai un ir plānoti pasākumi retraumatizācijas novēršanai.

Evita Lipe. Kopš 2005. gada Valsts policijas koledžas Humanitārās katedras vadītāja un psiholoģijas lektore, specializācija - juridiskā un izmeklēšanas psiholoģija. Piedalījies vietējos un ārvalstu semināros un konferencēs. Piedalījies kā eksperts vairākos ārvalstu projektos

un darba grupās par vardarbību ģimenē. Izstrādā promocijas darbu klīniskās psiholoģijas apakšnozarē par pieaugušo varmāku psiholoģiskajām īpatnībām.

Ritma Kursīte-Nimante. Valsts policijas koledžas Humanitārā katedras asistente. Psiholoģe un policiste. Viss vienā personā jau divpadsmit gadus. Tik pat ilgi interesē un aktīvi iesaistās dažādos pasākumos, kuri saistīti ar vardarbības jautājumiem pret bērniem. Šobrīd uzmanība ir vērsta arī uz policijas darbinieku ētiskajiem aspektiem. Dzīves moto: „Tev vienmēr jābūt atbildīgiem par tiem, ko esi pieradinājis.”/A.de Sent-Ekziperī/

Tiesu medicīniskās ekspertīzes problemātika.

Dagnija Bērziņa (Mg. biol.)

Ziņojums sniedz ieskatu tiesu medicīnas ekspertu darbā ar vardarbības upuriem un tajā apsvērtas iespējas šīs pieredzes izmantošanai problēmas risinājumu meklējumos. Tiesībsargājošo iestāžu un tiesu medicīnas ekspertīzes redzes lokā nonāk tikai neliela daļa cietušo bērnu. Tā ir aisberga redzamā daļa. Tiesu medicīnas eksperti saskaras tikai ar fiziskās vai seksuālās vardarbības sekām. Vardarbības cēloņu novēršana prasa kompleksu pieeju, iesaistot ģimeni, skolu, sabiedrību, masu medijus un attiecīgas administratīvās iestādes koordinētās profilaktiskās aktivitātēs.

Dagnija Bērziņa, kā tiesu medicīnas eksperte, piedalījies zinātniskos forumos un konferencēs Vācijā, Austrijā, Čehijā, Krievijā un citur. 1973. gadā absolvējusi Rīgas medicīnas institūta (RMI) vispārējās ārstniecības fakultāti, no 1974. līdz 1975. gadam internatūra RMI tiesu medicīnas specialitātē. Kopš 1974. gada tiesu medicīnas eksperte Valsts tiesu medicīnas ekspertīzes centrā. No 1985. gada lektore LU Juridiskās fakultātes Krimināltiesisko zinātņu katedrā tiesu medicīnas disciplīnā. Kopš 1994. gada pedagogs klīniskās tiesu medicīnas speciālistu pēcdiploma izglītības programmā Rīgas Stradiņa universitātē. Zinātniski pētnieciskās darbības virzieni un publikācijas - vardarbība pret bērniem un sievietēm Latvijā; asu ieroču radīto bojājumu ekspertīzē.

Kurš vainojams bērnu seksuālā izmantošanā internetā?

**Raitis Eglītis,
Dace Landmane (Dr. psych.)**

Attīstoties informācijas tehnoloģijām, pasaulē pieaug bērnu seksuālā izmantošana internetā. Kopš 2007. gada Latvijā ir saņemti 249 ziņojumi par bērnu seksuālu izmantošanu internetā, kuros parasti iesaistīts ievērojams upuru skaits (drossinternets.lv). Krimināllikuma ietvaros bērnu seksuāla izmantošana internetā tiek skaidrota kā

„mazgadīgas vai/un nepilngadīgas personas pamudināšanu iesaistīties seksuālās darbībās vai šādas personas pamudināšanu tikties ar mērķi izdarīt seksuālas darbības vai stāties dzimumattiecībās” (Krimināllikums,162.1). Šajā kontekstā bērni tiek mudināti masturbēt, varmākas izsaka vēlmi iesaistīties seksuālās darbībās ar bērnu, kā arī lūdz tikties klātienē. Šo tematu svarīgi aktualizēt, jo noziedznieks internetā ātri piekļūst daudziem upuriem, piemēram, starptautiskajā izmeklēšanas praksē tiek minēts piemērs, kad 2011. gadā tika notverts varmāka, kura upuru skaits internetā sasniedza 76 bērnus, no kuriem viens izdarīja pašnāvību un viens veica pašnāvības mēģinājumu. Šādos gadījumos parasti tiek „meklēts

vainīgais”, taču reizēm tas ir sarežģīts process, jo vaino ne tikai varmāku, bet arī upuri, piemēram, „cietumā jāliek tās nogribējušās, mazgadīgās meitenes! Kāpēc tās meitenes turpināja saraksti?” (no apollo.lv), kā arī par varmāku teikts, ka „viņam ir traumatiska attiecību pieredze”. Tādēļ būtiski saprast šādās lietās iesaistīto profesionāļu viedokli par to, kurš būtu vainojams. No šī sprieduma tiek veidota attieksme pret bērnu un izmeklēšanu/rehabilitēšanu kopumā. Psiholoģijas pētījumos pierādīts, ka vecāki bērni attiecībā pret jaunākiem tiek vainoti nedaudz vairāk (kas tika pierādīts Latvijā veiktajā pētījumā (Eglītis & Landmane, 2011)), tomēr lielākoties vainots tiek varmāka, kā arī bērna ģimene.

Raitis Eglītis. Valsts bērnu tiesību aizsardzības inspekcijas referents – psihologs. 2011. gadā ieguvis sociālo zinātņu bakalaura grādu psiholoģijā, šobrīd turpina studijas profesionālās psiholoģijas maģistrantūras programmā Latvijas Universitātes Pedagoģijas, psiholoģijas un mākslas fakultātē. Kopš 2012. gada janvāra strādā kā krīzes tālruņa konsultants Krīžu un konsultāciju centrā „Skalbes”, kopš 2012. gada aprīļa Valsts bērnu tiesību aizsardzības inspekcijas referents–psihologs.

Dace Landmane. Valsts policijas Rīgas reģiona pārvaldes Kriminālpolicijas pārvaldes vecākā inspektore. Psiholoģe ar 13 gadus ilgu darba pieredzi. Kopš 2007. gada strādā kā juridiskā psiholoģe, kuras galvenie darba uzdevumi ir veikt nepilngadīgo nopratināšanu, psiholoģisko izpēti kā bērniem, tā arī pieaugušajiem (cietušajiem, lieciniekiem, aizdomās turētiem, apsūdzētiem), psiholoģisko atbalsta sniegšanu cietušajiem smagos un sevišķi smagos noziedzīgos nodarījumos, policijas darbinieku un citu speciālistu konsultēšana par kriminālprocesuālo darbību psiholoģiskajiem aspektiem.

Mātes pagātnes traumatiskie notikumi, traumas simptomi un sākumskolas vecuma bērnu uzvedības īpatnības.

Viktorija Maškanceva (Mg. psych.)

Prezentācijā atspoguļoti pētījuma rezultāti - kādas saistības pastāv starp māšu pagātnes traumatiskajiem notikumiem un bērnu uzvedības īpatnībām, kuri traumatiskie notikumi visvairāk saskaņojas ar bērnu uzvedības traucējumiem un kādas saistības pastāv starp māšu traumas simptomiem un bērnu uzvedības īpatnībām. Iegūtie rezultāti ļauj spriest, ka būtiskākais ir nevis traumas veids vai laiks, bet – cik izteikti ir traumas simptomi, mātes aktuālā pašsajūta un tas, kā viņa ir tikusi galā ar piedzīvoto traumu. Mātes traumas simptomu izteiktība nav vienīgais

iemesis, kāpēc bērnam rodas uzvedības problēmas, taču praktiķiem strādājot ar bērnu eksternalizētajām vai internalizētajām problēmām, būtu vēlams ņemt vērā šos rezultātus. Kā arī iegūtie rezultāti liecina, cik svarīgi ir sniegt atbalstu bērnu mātēm, kuru bērniem ir uzvedības problēmas.

Viktorija Maškanceva. Daugavpils Universitātē 2000.gadā ieguvusi izglītības psihologa kvalifikāciju, 2012. gadā Latvijas Universitātē iegūts profesionālais maģistra grāds psiholoģijā. Šobrīd strādā Ludzas novada sociālajā dienestā. Par psihologu strādājusi Ludzas rajona izglītības pārvaldes Psiholoģiskās palīdzības dienestā un Speciālajā pirmsskolas izglītības iestādē. Papildus vadījusi saskarsmes kursus bezdarbniekiem NVA Ludzas filiālē, mācību centrā „Austrumvidzeme”. Vadījusi nodarbības projekta „Motivācijas programmas ieviešana Ludzas un Ludzas rajona invalīdiem.” 2001.gadā apgūta apmācības programma psihologiem, psihoterapeitiem un sociālajiem darbiniekiem no vardarbības cietušo bērnu rehabilitācijai, pabeigusi kursu „Smilšu terapijas metode personības izpētē” pie psihoterapeites V.Batņas. Mācoties maģistra studiju programmā, apguvusi kursu „Bērnu emocionālā audzināšana”.

Emociju attīstības programma (10-12 gadus veciem bērniem ar vieglu garīgo atpalicību) – vardarbības intervences programmas sastāvdaļa.

Inese Granta,
Guna Svence (Dr. psych.)

Bērni, kuri var runāt par to, kā jūtas, parasti ir daudz dzīvespriecīgāki nekā tie, kuri emocijas apslāpē un patur sevī. Viņi retāk izmanto nepiemērotus uzvedības veidus, lai izteiktu savas emocijas (piemēram, ja bērns var māsam pateikt, cik ļoti dusmojas, mazāka ir iespēja, ka viņš to pagrūdis).

Taču, lai pareizi uztvertu savas un citu emocijas,

jābūt vārdiem, kas šīs emocijas izsaka. Liela daļa bērnu ir vai nu „laimīgi” vai „nikni”, (Joseph & Strain, 2003) viņos nav emociju gradācijas sajūtas, jo viņiem nav zināmi šo emociju apzīmējumi un definīcijas. Ir pētījumi, kas apliecina, ka bērniem ar attīstības traucējumiem un bērniem no maznodrošinātām ģimenēm ir ierobežotāks emocionālais vārdu krājums. (Joseph & Strain, 2003). Emociju pēfīšana ir svarīga komponente ne tikai traumas un skumju problēmu risināšanā, bet arī mācoties un paužot jūtas, kā arī atpazīstot tās citos. Spēja atpazīt savas diskomforta jūtas ir galvenais aspekts, mācot cilvēkiem ar attīstības traucējumiem paš aizsardzības iemaņas. Emociju attīstības programmas mērķis ir attīstīt bērnu emocionālo vārdu krājumu iesaistot tos darbā, kas palīdz:

- apzināties savas emocijas un pieredzi, kas liek tā justies;
- attēlot emocijas stāstījumā, pašportretos un citos zīmējumos;
- dalīties ar savu pieredzi un atspoguļojumiem.

Inese Granta, Dzirciema speciālās internātpamatskolas psihologs. Savu darbību izglītības jomā sāku kā lektors pieaugušo auditorijai Valsts Nodarbinātības aģentūrā un mācību centrā „Buts”. Jau 5 gadus strādāju par psihologu skolā bērniem ar garīgās attīstības traucējumiem. Savā ikdienā nācies saskarties ar dažādām situācijām, un tieši ikdienā sastaptais ir rosinājis manu interesi par jautājumiem, kas saistīti ar vardarbību pret bērniem un vardarbības radīto seku mazināšanu.

Guna Svence, profesore RPIVA, psiholoģijas studiju programmu direktore Sociālo zinātņu fakultātē, vairāku grāmatu autore (Attīstības psiholoģija, Pieaugušo psiholoģija, Pozitīvā psiholoģija, Ievads Latvijas psiholoģijas vēsturē u.c.). Vada lekcijas un seminārus attīstības psiholoģijā, pozitīvajā psiholoģijā, kreativitātes psiholoģijā skolotājiem. Ir vairāk kā 30 gadu pedagoģiskā darba stāža pieredze, jo sākusī strādāt izglītības jomā kopš 19 gadu vecuma, ir pabeigtas studijas gan Liepājas Pedagoģijas augstskolā (LiepU tagad), LU Pedagoģijas un psiholoģijas institūtā, gan Sanktpēterburgas Akmeoloģijas akadēmijā. Ir strādājusi gan bērnudārzos, gan sākumskolā, bijusi klases audzinātāja un skolotāja pusaudžu un jauniešu klasēs. Interese par kognitīvo, kreatīvo un pozitīvo psiholoģiju. Šobrīd studē Leipcigas biodejas skolas pēdējā kursā un vada biodejas nodarbības bērniem un pieaugušajiem.

Uz pierādījumiem balstīts sociālais darbs – izaicinājumi un sasniegumi.

Laila Balode (Prof. mg. soc. d.),
Sandra Nikolajeva

Lai veicinātu uz pierādījumiem balstītas prakses ieviešanu sociālajā darbā, īpašu uzmanību veltot sociālajam darbam ar vardarbībā cietušiem bērniem un viņu ģimenēm, Dardedzē tiek realizēts Eiropas Komisijas finansēts projekts „Bērna kā

cietušā aizsardzība un sociālpsiholoģiskā palīdzība”. Projekta ietvaros notika sociālo darbinieku apmācība, kurā piedalījās sociālie darbinieki no visas Latvijas. Apmācību mērķi bija paaugstināt sociālo darbinieku kompetenci, sniedzot padziļinātas zināšanas un praktiskas iemaņas par vardarbības pret bērnu atklāšanu, starpinstitucionālās sadarbības veicināšanu, vardarbības radīto seku mazināšanu un vardarbības novēršanu un ar bērnu un ģimenes lietām strādājošu sociālo darbinieku profesionālās sadarbības tīkla veidošana visā Latvijā. Ar projekta laikā iegūtajām atziņām, pārdomām un izaicinājumiem dalīsies viena no projekta realizētājiem un viena no projekta dalībniecēm.

Laila Balode. Sociālā darbiniece, nodibinājuma “Centrs Dardedze” valdes locekle, konsultatīvā centra vadītāja. Gandrīz 20 gadus darbojos sociālajā sfērā. Esmu strādājusi kā valsts, tā pašvaldības institūcijās un darbs vienmēr bijis saistīts ar bērniem un ģimenēm. Nu jau divpadsmito gadu esmu Dardedzē - dinamiskā un radošā speciālistu komandā, kas patiesi interesējas par bērniem, kuri saskārušies ar vardarbību un par bērnu labklājību kā ģimenē, tā ārpus tās. Ir prieks, ka katrs gads mūsu organizācijā ir bijis saistīts ar jauniem, reizēm pārdošiem izaicinājumiem, ir lepnums, ka mūsu idejas ir uzrunājušas un no sirds aizrāvušas daudzus Latvijas psihologus, pedagogus, sociālos darbiniekus, policistus un citus speciālistus!

Sandra Nikolajeva. Sociālā darbiniece. Pēc dabas esmu iejūtīga un ar lielu atbildības sajūtu. Man ir jauka ģimene, kura atbalstīja manu vēlmi mācīties, un 2010.gadā es pabeidzu SPDA „Attīstība”, gūstot iespēju strādāt par sociālo darbinieku vai sociālo pedagogu. Nu jau 20 gadus strādāju sociālā darbinieka specialitātē. Šobrīd strādāju Viesītes novada pašvaldības Viesītes novada sociālajā dienestā par sociālo darbinieku darbā ar ģimenēm un bērniem. Labprāt piedalos dažādos projektos un semināros, apgūstot jaunas zināšanas. Esmu atvērusi jaunu lapaspusi savā darba grāmatā un mācos vadīt grupas.

II sesijas “Vardarbības pret bērnu novēršana” prezentāciju kopsavilkumi un runātāji

Pētījums - Mazu bērnu tiesību aizsardzības sistēmas izvērtējums.

Zane Linde (Mg. soc.)

Balstoties uz pētījuma „Mazu bērnu tiesību aizsardzības sistēmas izvērtējums” secinājumiem un rezultātiem, prezentācijā tiks sniegts ieskats, kādi ir galvenie izaicinājumi vardarbības pret maziem bērniem novēršanā valsts un pašvaldību līmenī, kā arī aplūkoti labās prakses piemēri. Pētījums parāda nepieciešamību speciālistiem piemērot atšķirīgus risinājumus vardarbības pret mazu bērnu novēršanā, pielāgojot sniegtā atbalsta un palīdzības formas. Tāpat pētījums par mazu bērnu situāciju īpaši izgaismo primārās veselības aprūpes speciālistu būtisko lomu vardarbības pret maziem bērniem novēršanā.

Zane Linde - Ozola ir Latvijas Universitātes (LU) Bioētikas un biodrošības centra zinātniskā asistente. Ziņojuma „Mazu bērnu tiesību aizsardzības sistēmas izvērtējums” līdzautore. Guvusi arī pieredzi, piedaloties pētnieciskos projektos par medicīnas biotehnoloģijām, dzimti, reproduktīvo veselību un reģionu attīstību jauniešu skatījumā. Patlaban piedalās starpdisciplināra pētījuma projekta par biodrošību īstenošanā. Asistē vairāku LU sociālās un kultūras antropoloģijas bakalaura studiju programmas kursu lasīšanā.

Mediķu iesaistes iespējas vardarbības pret bērniem novēršanā, Limbažu pieredze.

Gunta Ozola (ģimenes ārste, pediatre)

Prezentācijā tiks atspoguļota ģimenes ārsta prakses sadarbības pieredze ar sociālo dienestu un bāriņtiesu, akcentējot iesaistes iespējas vardarbības pret bērniem novēršanā.

Ģimenes ārste **Gunta Ozola** beigusi Rīgas medicīnas institūtu 1979. gadā, iegūstot ārsta kvalifikāciju. Darba pieredze ārsta darbā ir 33 gadi. Strādājusi kā pediatrs, bet kopš 2000. gada kā ģimenes ārsts. Gunta Ozola ir arī Limbažu slimnīcas valdes locekle.

Vardarbībā ģimenē cietušu bērnu un jauniešu rehabilitācija institūcijā ar ģimeni. Modelis.

Aelita Ziemeļe

Sabiedrības labklājības pamats ir katras ģimenes labklājība. Ģimene cilvēkam ir socializācijas galvenais faktors - pirmais un tuvākais sociālais bērna aplenkums, ar kuru tas saskaras. Gadās, ka dažādu iemeslu dēļ ģimene ir vardarbīga pret bērnu. Tādējādi riski, nestrādājot ar ģimeni kopumā, ir acīmredzami – bērns pēc rehabilitācijas turpina atrasties vardarbīgā vidē. Minēto problēmu atrisināšanai ir nepieciešams sniegt rehabilitāciju vardarbībā ģimenē cietušiem bērniem un jauniešiem, aktīvi iesaistot ģimeni un veicinot ģimenes locekļu (arī varmākas)

savstarpēju sadarbību un atbalstu. Lai pilnveidotu valsts garantēto pakalpojumu kvalitāti un īstenotu plānošanas dokumentos minētās ieceres, Allažu bērnu un ģimenes atbalsta centra speciālisti projekta ietvaros izstrādāja un aprobēja šāda veida darba modeli. Tādējādi tika panākts vardarbības mazināšanās efekts, nodrošinot bērna attīstībai labvēlīgus apstākļus ilgtermiņā.

Aelītai Ziemeļei ir augstākā izglītība pedagogijā. Allažu bērnu un ģimenes atbalsta centra vadītāja no 2001. gada. No 2002. gada centrs veic vardarbībā cietušu bērnu rehabilitāciju valsts programmā. Vairāku SIF projektu vadītāja.

Bērns izglītības sistēmā – problēmas un risinājumi no vecāku skatu punkta.

Kristīne Dūdiņa (Mg.psych.)

Nosūtot bērnu uz skolu, ikvienam vecākam gribas cerēt, ka viņa bērns tur saņems nepieciešamās zināšanas un atbalstu, lai attīstītu savas spējas un būtu veiksmīgs gan skolā, gan turpmākajā dzīvē. Tomēr bieži vien nākas saskarties ar negaidītiem izaicinājumiem. Kas satrauc vecākus? Kādi varētu būt risinājumi? Ko situācijas uzlabošanai dara „Latvijas Vecāku forums”?

Kristīne Dūdiņa. Kopš psiholoģijas maģistratūras studijām LU un Telavivas universitātē vairāk kā 10 gadus paralēli strādājusi pētniecībā un sociālajā jomā- vadot bērnu krīzes centru sociālajā dienestā, apmācot sociālos darbiniekus Vadības un sociālā darba augstskolā „Attīstība”. Kopš 2010.gada darbojas NVO „Izglītība un atbalsts Latvijas ģimenēm” valdē, veicinot atbalsta, zināšanu pieejamību ģimenēm Latvijā. Viena no „Latvijas Vecāku foruma” dibinātājām un padomes locekle. Domnīcas “Bērniem Draudzīgs” idejas autore un redaktore.

Resursi speciālistiem informatīvi izglītojošu un atbalstošu pasākumu vecākiem nodrošināšanai

Jauno vecāku grupa „Sargeņģelis” un darba lapas „Palīdzi man izaugt”.

Ramune Anspoka (Prof. mg. soc. d.),
Juta Bumbiere (Prof. mg. soc. d.)

Dardedze, fokusējot savu darbību uz vardarbības pret bērnu prevences jomu, ir attīstījusi pakalpojumus, kas vērsti uz agrīnu iejaukšanos ģimenēs ar maziem bērniem, izveidojot atbalsta programmu ģimenēm ar maziem bērniem “Sargeņģelis”. Atbalsta programmas ietvaros Dardedze nodrošina:

- ambulatoru konsultatīvu palīdzību vecākiem bērnu audzināšanas un aprūpes jautājumos, bērna attīstības novērtēšanā un psihosociāla atbalsta sniegšanā;
- vecāku atbalsta grupas nodarbības augsta sociālā riska situācijās esošiem vecākiem ar bērniņu līdz gada vecumam. Vecākiem tiek sniegts atbalsts un apmācības bērnu aprūpes un audzināšanas prasmju un iemaņu apgūšanā. Vecāku audzināšanas un aprūpes prasmju trenēšanā tiek izmantoti Dardedzes izveidotie stimulmateriāli.

Ramune Anspoka, sociālā darbiniece. Dardedzē strādāju jau divpadsmito gadu, kopš tās dibināšanas. Mans ikdienas darbs saistīts ar konsultatīvā centra ambulatoro pakalpojumu koordinēšanu, vecāku un bērnu konsultēšanu vardarbības pret bērnu seku mazināšanā un bērnu audzināšanā, kā arī vadu atbalsta grupas vecākiem ar maziem bērniem un bērnu emocionālās audzināšanas grupas, semināru un apmācību programmas profesionāļiem. Gandarījumu profesionālajā darbā saņemu, ja ir izdevies savas zināšanas un prasmes sniegt profesionāļiem, kas strādā ar bērniem, un vecākiem, veicinot vardarbības pret bērnu risku mazināšanu.

Jūta Bumbiere, sociālā darbiniece, iegūts profesionālā maģistra grāds sociālajā darbā. Praktiskā darba pieredze gūta, strādājot ar ģimenēm, bērniem un audžuģimenēm ārpusģimenes aprūpes iestādē, krīžu centrā un kopš 2010.gada Dardedzē. Ikdienas darbs saistīts vardarbības pret bērniem novēršanas jomu, nodrošinot vecākiem individuālas bērnu audzināšanas konsultācijas, atbalsta un izglītojošās grupas, kā arī vadot apmācību seminārus speciālistiem un iesaistoties publikāciju un metodisko materiālu sagatavošanā.

Apmācību programma „Bez pēriena. Kā ar mīlestību un cieņu noteikt bērnam robežas”, 0 – 6 gadu vecu bērnu vecākiem.

Ilze Bartkeviča (Bc. soc. d.),
Dace Miškina (Prof. mg. soc. d.)

Programmas mērķis ir veicināt mazu bērnu vecāku izpratni par fiziskas sodīšanas un jebkuras citas cietsirdīgas izturēšanās pret maziem bērniem mājas vidē negatīvajām sekām, un uzlabot viņu praktiskās zināšanas par pozitīvām bērnu disciplinēšanas metodēm. Programmas mērķauditorija ir vecāki, kuru bērni ir no zīdaiņa

vecuma līdz 6 gadu vecumam. Apmācību programmas kursa pamatā ir 6 nodarbības, kas sadalītas 3 tematiskajos blokos:

Nēpērienam. Šajās nodarbībās vecāki var pārdomāt, kāda ir saikne starp bērna audzināšanas metodēm, un to, par kādiem cilvēkiem viņi kļūst pieaugušo dzīvē, pārdomāt, kas ir pēriens un kādās situācijās tas tiek pielietots.

Jūtas. Daļbnieki izzina jūtas, kuru ietekmē viņi izmanto pērienu kā audzināšanas metodi, kā arī meklē veidus, kā tās pārvarēt sarežģītās situācijās.

Pēriena vietā. Daļbniekiem ir iespēja meklēt, mācīties un izmēģināt citus – nevardarbīgus – veidus kā risināt situāciju ar bērnu, iedrošinot viņu sadarboties un mācot uzņemt atbildību par savu uzvedību.

Pozitīvas disciplinēšanas metodes ir viens no pozitīvajiem piemēriem, ko vecāki var rādīt saviem bērniem, kā arī veicināt viņu attīstību.

Ilze Barkeviča, jau vairākus gadus realizē Džimbasa drošības programmu, attīstot un veidojot dažādus programmas virzienus. Studējusi sociālo darbu Latvijas Universitātē, kopš augstskolas beigšanas darbojusies prevences jomā gan pašvaldībā, gan nevalstiskā sektorā, izglītojot jauniešus par seksuālo un reproduktīvo veselību, strādājot ar jaunajiem vecākiem. Šobrīd izglīto bērnus, vecākus, skolotājus, profesionāļus par bērnu personisko drošību.

Dace Miškina, studējusi maģistrantūrā sociālā darba vadību un supervīziju augstskolā "Attīstība". Profesionālā darbība vienmēr bijusi saistīta ar bērniem un viņu ģimenēm. Daudzus gadus strādājusi nevalstiskajā sektorā ar pirmsskolas vecuma bērniem ar īpašām vajadzībām un viņu ģimenēm. Dardedzē, Džimbasa drošības programmā, strādā kopš 2010. gada.

Apmācību programma „Esi pozitīvs, nevis vardarbīgs! Pozitīva audzināšana laimīgiem bērniem”, 6 – 14 gadus vecu bērnu vecākiem.

**Daina Dzijuma (Mg. psych.),
Marija Morozova (Mg. psych.)**

Eiropas Komisijas DAPHNE III programmas projekta "Esi atbalstošs, ne vardarbīgs! Pozitīva audzināšana laimīgiem bērniem!" ietvaros, sadarbībā ar speciālistiem citās valstīs – Polijā, Zviedrijā, Rumānijā, Itālijā, Spānijā, tika izveidota apmācību programma 6-14 gadus vecu bērnu vecākiem. Apmācību izveide balstīta pētījumā, kurā katrā

projekta sadarbības valstī analizēti un apkopoti tiesību akti, labā prakse, bērnu un vecāku viedokļi. Savā prezentācijā dalīsieties ar pieredzi šīs apmācību programmas izveidošanā un apmācību grupu vecākiem vadīšanā.

Daina Dzijuma, klīniskā psiholoģe. 2009.gadā Latvijas Universitātē ieguva maģistra grādu psiholoģijā un uzsāku darbu Nodibinājumā „Centrs Dardedze”. Strādājot Dardedzē esmu guvusi pieredzi bērnu un vecāku konsultēšanā, psiholoģiskajā izpētē, piedalījusies bērnu nopratināšanā, vadījusi izglītojošas un atbalsta grupas un seminārus vecākiem un speciālistiem, piedalījusies apmācību programmu un metodisko materiālu izstrādē.

Marija Morozova, klīniskā psiholoģe. Latvijas Universitātē 2011. gadā esmu ieguvusi maģistra grādu psiholoģijā un uzsākusi darbu Dardedzē, kurā esmu veikusi tādas darba pienākumus kā - bērnu un vecāku psiholoģiskā konsultēšana, bērnu un pieaugušo psiholoģiskā izpēte, bērnu nopratināšana, apmācību programmu un metodisko materiālu izstrāde, izglītojošo un atbalsta grupu vecākiem vadīšana. Turpinu savu profesionālo izglītību, studējot LU psiholoģijas doktora programmā, apakšnozarē - klīniskā psiholoģija ar specializāciju kognitīvi biheiviorālā psihoterapijā.

Informatīvas brošūras – bērniem, vecākiem, politikas veidotājiem.

Laura Kornete (Mg. soc. sc.)

Prezentācijā iepazīstinās ar informatīvi izglītojošiem materiāliem, kas tapuši sadarbojoties speciālistiem no 6 Eiropas valstīm:

- politikas veidotājiem "Pozitīvas un nevardarbīgas bērnu audzināšanas veicināšana: ieteikumi programmu pilnveidošanai"
- vecākiem "Izproti savu bērnu un uzlabo attiecības. Padomi pozitīvai audzināšanai"
- divu vecuma grupu bērniem "Kas Tev jāzina par savām tiesībām? Kā atpazīt vardarbību un sevi sargāt?" un "Bērniem ir tiesības. Vai Tu zini savas tiesības?"

Kā atpazīt vardarbību un sevi sargāt?" un "Bērniem ir tiesības. Vai Tu zini savas tiesības?"

Laura Kornete – Januševičiene ir projektu koordinatore Dardedzē un patlaban nodrošina vairāku ar vardarbības prevenci saistītu projektu, kuru mērķis ir veicināt bērnu pozitīvu audzināšanu un disciplinēšanu, aktivitāšu īstenošanu. Pirms tam vairākus gadus strādājusi Bērnu un ģimenes lietu ministrijā ar vietējās un starptautiskās adopcijas jautājumiem. Gadu pavadījusi starptautiskā brīvprātīgā darba programmā Lielbritānijā un Mozambikā. Vēlāk strādājusi ar jauniešu izglītošanu par pilsoniskās līdzdalības, pretkorupcijas, tiesiskumu u.c. jautājumiem nevalstiskajā sektorā. Ieguvusi profesionālo maģistra grādu sabiedrības pārvaldībā.

Kampaņa "Esmu mazs – saudzē mani" un www.paligsvecakiem.lv.

**Laura Kornete (Mg. soc. sc.),
Kristīne Jozauska (Mg. psych.)**

Šī gada pavasarī Dardedze īstenoja sociālo kampaņu „Esmu mazs – saudzē mani!”, kuras mērķis bija veicināt mazu bērnu (0-3 gadi) vecāku izpratni par fiziskas sodīšanas un jebkuras citas cietsirdīgas izturēšanās pret maziem bērniem mājas vidē negatīvajām sekām, kā arī uzlabot pieaugušo praktiskās zināšanas par pozitīvām bērnu disciplinēšanas metodēm. Kampaņas ietvaros tapuši dažādi informatīvi materiāli vecākiem, piemēram, brošūra „Augsim kopā – veiksmīgas bērnu audzināšanas pamati”, izglītojošas multfilmās, kā arī mājas lapa www.paligsvecakiem.lv u.c., ar kuriem prezentācijas laikā iepazīstināsim.

Mājas lapa www.paligsvecakiem.lv ir resursu vietne gan vecākiem, gan speciālistiem, kas strādā ar ģimenēm un bērniem. Kā vecāki esam svarīgākie cilvēki mūsu bērnu dzīvēs. Jautājums, kā pareizi audzināt bērnu, nodarbina ikvienu no mums. Bērnu audzināšana ir saistīta ar miljoniem izvēļu izdarīšanu. Kā izvēlēties vislabāko? Lapa www.paligsvecakiem.lv ir veidota, lai sniegtu iespēju vecākiem justies pārliecinātākiem, drošākiem un laimīgākiem, audzinot bērnus. Tās mērķis ir veicināt izpratni, ka veiksmīga bērnu audzināšana sakņojas mīlestībā: mīlestībā, kas ir pietiekami spēcīga, lai ļautu bērniem kļūdīties un mācīties no savām kļūdām.

Kristīne Jozauska, www.paligsvecakiem.lv rakstu autore, psiholoģijas maģistre, psiholoģe ar spēcīgu Dardedzes skolu un pieredzi, smilšu spēļu terapijas pazinēja, bet vairāk par visu 2 bērnu mamma. Ikvienu vecāku izaicinājums ir mīlēt bērnu pietiekami stipri, lai ļautu viņam pat kļūdīties un dotu iespēju dzīves pieredzei viņu mācīt. Lai bērni kļūtu atbildīgi un augtu laimīgi, mums ir jādod iespējas viņiem tādiem būt. Mums ir jāaug kopā ar saviem bērniem. Lai izaudzīnātu laimīgu un gudru cilvēku, par tādu vispirms ir jākļūst pašam. Bērnu audzināšana vienmēr ir arī sevis audzināšana. *Bērni mācās dzīvi no mums. Nepadosimies un iemācīsim ikkatram no viņiem visu to labāko. Tā ir ikvienu vecāka atbildība!*

Foruma teātra metodes izmantošana vienaudžu savstarpējās vardarbības mazināšanai.

Ilze Zariņa,
Agnija Bistrova

Programma “Drosme Draudzēties” iestājas par pozitīvu, draudzīgu, iecietīgu un cieņas pilnu vidi Latvijas skolās, lai tās būtu brīvas no vienaudžu savstarpējās vardarbības jeb mobinga. To cenšamies veikt pusaudžiem saistošā un interesantā veidā – nesakot pareizās atbildes priekšā, bet gan pašiem ļaujot atrast risinājumus.

To palīdz nodrošināt Foruma Teātra metode, kuru izmantojam darbā ar klašu kolektīviem. Foruma teātris ir interaktīva teātra metode, kas aplūko kādu aktuālu sociālu problēmu un stimulē tās analīzi, empātiju un risinājumu meklēšanu. Šo metodi jau daudzviet pasaulē izmanto, lai pievērstu sabiedrības uzmanību dažādām problēmām, kas tajā valda gan bērnu, gan jauniešu, gan arī kādas noteiktas sabiedrības grupas vidū. Šis teātra veids nav domāts tam, lai noskatītos uz problēmu no malas. Foruma teātris aicina skatītājus izspēlēt savas idejas pašiem uz spēles laukuma. Katram tiek dota iespēja iesaistīties, lai labotu cita kļūdu vai neiecietību. Skatītājs jebkurā brīdī var pārtraukt teātri, izteikt savas domas un doties izvēlētajās personas vietā, tā mainot situācijas gaitu un notikumu attīstību. Šī metode lieliski noder, lai runātu ar pusaudžiem par mobingu, aicinot viņus kļūt iecietīgākiem, cieņpilniem un līdzatbildīgiem.

Ilze Zariņa. Dardedzē jau vairākus gadus koordinē programmu “Drosme draudzēties”, ir programmas preventīvo nodarbību jauniešiem trenere, regulāri skolās pasniedzot leciefības stundīņas 5.-9. klašu skolēniem, piedalījies metodisko materiālu izstrādē, apmācības par vienaudžu savstarpējo vardarbību vadījusi pedagogiem, sociālajiem darbiniekiem, kā arī partnerorganizācijām, koordinē programmā darbojošos brīvprātīgos, piemērojusi foruma teātra metodes izmantošanu darbam ar jauniešiem skolās. Studē žurnālistiku Latvijas Universitātē.

Agnija Bistrova. Projekta asistente programmā “Drosme draudzēties”, sociālo mediju administratore. Programmas preventīvo nodarbību jauniešiem trenere - novadījusi nodarbības vairāk kā 600 klasēm dažādos Latvijas reģionos, apmācības par vienaudžu savstarpējās vardarbības tēmu nodrošina arī profesionāļiem un partnerorganizācijām. Ventspils Augstskolā iegūts sociālo zinātņu bakalaura akadēmiskais grāds vadībinātne.

Piezīmes

„Centra Dardedze” mājas lapas

www.centrsdardedze.lv

Šeit Jūs atradīsiet informāciju par organizācijas darbības virzieniem, īstenotajām programmām un projektiem, ikdienas aktivitātēm un aktualitātēm.

www.bernskacietusais.lv

Šeit Jūs varat iepazīties gan ar teorētiskiem skaidrojumiem vardarbības pret bērnu jautājumos, gan atrast informāciju par nepilngadīgā cietušā vai liecinieka nopratināšanu, gan uzzināt par vardarbības pret bērnu psiholoģisko izpēti, kā arī uzzināt, kur iespējams saņemt palīdzību, ja bērns cietis vardarbībā un kļuvis par nozieguma upuri vai liecinieku. Šajā mājas lapā tiek apkopota informācija par dažādām mācību programmām, konferencēm, semināriem un pētījumiem, kas ir aktuāli profesionāļiem. Šeit ir arī iespēja uzdot jautājumus un saņemt atbildes no jomas speciālistiem.

www.drosmedraudzeties.lv

Šī mājas lapa ir veltīta vienaudžu savstarpējai vardarbībai jeb mobingam skolās. Šeit atrodama noderīga informācija gan skolotājiem, gan vecākiem, par to kā risināt vienaudžu savstarpējās vardarbības problēmu. Tomēr mājas lapas galvenā mērķauditorija ir paši pusaudži, jo šeit viņi var atrast idejas un risinājumus, ko iespējams darīt, lai padarītu savu vidi skolā drošāku un cieņas pilnu, un mazināt fiziskās un emocionālās vardarbības riskus skolā.

www.dzimba.lv

Šajā mājas lapā var iepazīties ar dažādām Džimbas drošības programmas iespējām, lai izglītotu pirmsskolas un jaunākā skolas vecuma bērnus par personisko drošību saskarsmē ar citiem cilvēkiem – pieaugušiem, vienaudžiem, svešiniekiem un pazīstamiem cilvēkiem. Mājas lapā ir trīs sadaļas – vecākiem, bērniem un profesionāļiem. Bērni interaktīvā veidā ar spēju palīdzību var apgūt drošības noteikumus, skolotāji var ne tikai iegūt vērtīgu informāciju, bet arī lejupielādēt metodisko materiālu „Džimbas drošības stundīņas” vadīšanai klasē.

www.paligsvcekakiem.lv

www.paligsvcekakiem.lv kā resursu vietne gan vecākiem, gan speciālistiem, kas strādā ar ģimenēm un bērniem. Mājas lapā iespējams uzdot jautājumus par bērnu audzināšanu un saņemt psihologa atbildes.

2012. gadā „Centrs Dardedze” īstenotā sociālā kampaņa „Esmu mazs – saudzē mani!”

2012. gada aprīlī un maijā „Centrs Dardedze” īstenoja sociālo kampaņu „Esmu mazs – saudzē mani!”, kuras mērķis bija veicināt mazu bērnu (0-3 gadi) vecāku izpratni par fiziskas sodīšanas un jebkuras citas cietsirdīgas izturēšanās pret maziem bērniem mājas vidē negatīvajām sekām, kā arī uzlabot pieaugušo praktiskās zināšanas par pozitīvām bērnu disciplinēšanas metodēm.

Kampaņas idejas autors ir nevalstiskā organizācija „Nobody's Children Foundation” (Polija). Paralēli kampaņa norisinājās arī Bulgārijā, kur to īstenoja Sociālo aktivitāšu un prakses centrs, kā arī Lietuvā - Lietuvas Bērnu atbalsta centra pārraudzībā.

Kampaņas atklāšanas preses konferencē, piedaloties labklājības ministrei I.Viņķelei un veselības ministrei I.Circenei, tika publicēti sociālantropoloģes, Latvijas Universitātes docentes A.Putniņas un Latvijas Universitātes zinātniskās asistentes Z.Lindes veiktā pētījuma **“Mazu bērnu tiesību aizsardzības sistēmas izvērtējums”** rezultāti.

Kampaņas laikā sadarbībā ar Latvijas Radio un Latvijas Televīziju, kā arī rakstošajiem nacionālajiem un reģionālajiem medijiem tika izplatīti daudzveidīgi informatīvie materiāli.

Kampaņas ietvaros LTV tika demonstrēti **2 video klipī**, kā arī LR stacijās atskaņots **audio džiņgls**.

Kampaņai radīts **plakāts**, kā arī **skrejlapa vecākiem “Esi uzmanīgs ar mani!”**, kas skaidro, kā bērni attīstās līdz 3 gadu vecumam un šāda vecumposma bērnu vecākiem vajadzētu ņemt vērā.

Vecākiem tika dalītas īpašas **uzlīmes “Es mācos dzīvi no Tevis”**, kas vecākiem dod iespēju demonstrēt savu pozitīvu attieksmi un veicināt pozitīvu audzināšanu un kalpo kā simbolisks līgums ar bērnu par nevardarbīgu audzināšanu.

Latviešu valodā izdota **brošūra „Augsim kopā – veiksmīgas bērnu audzināšanas pamati”** mazu bērnu vecākiem par pozitīvu audzināšanu, ko jaunie vecāki varēja saņemt dažādos sociālajos dienestos Latvijā, kā arī Paula Stradiņa Klīniskās universitātes slimnīcā Rīgā un Vidzemes slimnīcas dzemdību nodaļā.

Atklāta **mājaslapa www.paligsvecakiem.lv**, kurā vecāki var atrast informāciju par pozitīvas disciplinēšanas metodēm, bērna vecumposma raksturīgajām iezīmēm, kā tikt galā ar sarežģījumiem vecāku dzīvē, kā arī ir iespēja elektroniski uzdot savu jautājumu psihologam.

Visi kampaņas materiāli elektroniski pieejami mājas lapā – www.paligsvecakiem.lv.

Esam pateicīgi kampaņas īpašajiem aģentiem – sociālajiem darbiniekiem 25 Latvijas novados – Pāvilostas, Rojas, Talsu, Brocēnu, Jaunpils, Dobeles, Ozolnieku, Bauskas, Skriveru, Viesītes, Babītes, Stopiņu, Garkalnes, Saulkrastu, Krimuldas, Salacgrīvas, Beverīnas, Līgatnes, Strenču, Gulbenes, Balvu, Viļānu, Krustpils, Līvānu un Dagdas novados, kas kampaņas vēsti izplatīja un aktualizēja daudzviet Latvijā.

Vērtējot kampaņas ietekmi, saskaņā ar Tirgus un sabiedriskās domas pētījumu centra „SKDS” veikto interneta aptauju var konstatēt, ka kampaņu „Esmu mazs – saudzē mani!” pamanījuši vai par to dzirdējuši bija 20% Latvijas iedzīvotāju. Lielākā daļa Latvijas iedzīvotāju (75%) norādīja, ka tāda kampaņa ir vajadzīga (summētas atbildes „noteikti ir vajadzīga” un „drīzāk ir vajadzīga”), tajā skaitā 44% izvēlējās atbildi „noteikti ir vajadzīga”. Pretēju viedokli – ka kampaņa noteikti vai drīzāk nav vajadzīga – kopumā pauda 11% respondentu. Pētījuma rezultāti liecina, ka iedzīvotāji, kuri bija pamanījuši kampaņu vai dzirdējuši par to, biežāk nekā aptaujātie, kuri to nebija pamanījuši, pauda viedokli, ka tāda kampaņa ir vajadzīga (attiecīgi 90% un 72%).

Šī kampaņa tapa projekta „Māja bez vardarbības ikvienam bērnam” ietvaros ar Eiropas Komisijas Daphne III programmas finansiālu atbalstu, kā arī pateicoties OAK Fonda finansētam projektam „Bērnība bez vardarbības – labāka bērnu tiesību aizsardzības sistēma Austrumeiropas valstīs”.

